

Sygn. akt I ACz 259/16

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lutego 2016 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Kremer (spr.)

Sędziowie: SSA Robert Jurga

SSO Edward Panek (del.)

po rozpoznaniu w dniu 24 lutego 2016 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...) spółki jawnej w K.

przeciwko uczestnikom S. S. (1) i J. B.

o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko wspólnikom spółki jawnej

na skutek zażaleń uczestników S. S. (1) i J. B. na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 5 listopada 2015 roku, sygn. akt IX GCo 261/15

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie, nadając mu brzmienie: „oddalić wniosek Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...)spółki jawnej w K. o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 13 sierpnia 2015 r. sygn. akt IX GC 256/15 także przeciwko uczestnikom S. S. (1) i J. B. na rzecz wierzyciela Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...)spółki jawnej w K.” ;

2. zasądzić od wnioskodawcy Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...)spółki jawnej w K. na rzecz S. S. (1) kwotę 30 zł (trzydzieści złotych) oraz na rzecz J. B. kwotę 167 zł (sto sześćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

SSA Robert Jurga SSA Jan Kremer SSO Edward Panek

Sygn. akt I ACz 259/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 5 listopada 2015 r. Sąd Okręgowy w Krakowie nadał klauzulę wykonalności prawomocnemu wyrokowi Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 13 sierpnia 2015 r. sygn. akt IX GC 256/15 także przeciwko S. S. (1) w całości na rzecz wierzyciela Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...)spółki jawnej w K. (punkt 1); nadał klauzulę wykonalności prawomocnemu wyrokowi Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 13 sierpnia 2015 r. sygn. akt IX GC 256/15 także przeciwko J. B. w zakresie: a. kwoty należności głównej w wysokości 198.378,97 zł (słownie: sto dziewięćdziesiąt osiem tysięcy trzysta siedemdziesiąt osiem złotych 97/100), b. odsetek od kwoty 198.378,97 zł (słownie: sto dziewięćdziesiąt osiem tysięcy trzysta siedemdziesiąt osiem złotych 97/100) od dnia 19 stycznia 2015 r. do dnia zapłaty, c. kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 7.200 zł (punkt 2 litera c), na

rzecz wierzyciela Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...)Spółki Jawnej w K. (punkt 2); zasądził solidarnie od S. S. (1) oraz J. B. na rzecz Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...)spółki jawnej w K. kwotę 110 tytułem poniesionych kosztów postępowania (punkt 3).

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że są spełnione przesłanki wymagane przez przepis art. 778 1 k.p.c. a jednocześnie nie zachodzą negatywne przesłanki określone w art. 31 § 3 k.s.h., które wyłączałyby odpowiedzialność współnika za zobowiązania spółki jawnej. Wspólnikami Firmy Budowlanej (...)spółki jawnej w K. pozostawali odpowiednio do 8 maja 2014 r. S. S. (2), a do dnia 1 czerwca 2013 r. J. B. W okresie ww. osoby były współnikami spółki w nazwie spółki znajdowały się nazwiska uczestników. Wskazał, że uczestnicy ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania spółki, co jest uzależnione od bezskuteczności egzekucji skierowanej przeciwko spółce. Zobowiązania spółki objęte przedmiotowym wnioskiem powstały w okresie kiedy uczestnicy pozostawali współnikami w/w spółki, dlatego ponoszą oni odpowiedzialność za zobowiązania spółki. Wystąpienie ze spółki nie zwalnia byłego współnika z odpowiedzialności za zobowiązania powstałe wcześniej. Przesłanka bezskuteczności egzekucji została wykazana postanowieniem Komornika Sądowego z dnia 16 kwietnia 2015 r. sygn. KM 2145/14 o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z uwagi na fakt, iż z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych. O kosztach postępowania klauzulowego Sąd orzekł na podstawie art. 13 § 2 w zw. z art. 98 k.p.c.

Zażalenia na powyższe postanowienie złożyli uczestnicy J. B. i S. S. (1).

Uczestnik S. S. (1) zaskarżył powyższe postanowienie w części tj. w punktach 1 i 3.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił:

1. naruszenia przepisów postępowania – art. 778¹ k.p.c. poprzez nadanie klauzuli wykonalności przeciwko S. S. (1), pomimo, że nie zaszyły określone w tym przepisie przesłanki bezskuteczności egzekucji wobec spółki, jak również nie stało się oczywistym, że egzekucja będzie bezskuteczna. Spółka posiada znaczny majątek, który jest wyszczególniony we wniosku o ogłoszenie upadłości;
2. naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 31 par 1 k.s.h. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i nadanie klauzuli wykonalności przeciwko S. S. (1), pomimo, że nie zaszła określona w tym przepisie przesłanka bezskuteczności egzekucji przeciwko spółce i naruszenie tym samym zasady subsydiarnej odpowiedzialności współnika spółki jawnej.

W konkluzji uczestnik S. S. (1) wniósł o uchylenie wzmiankowanego postanowienia w zaskarżonym zakresie poprzez oddalenie w tym zakresie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności w trybie art. 778¹ k.p.c. oraz zasądzenie kosztów postępowania.

U uzasadnieniu podniósł, że umorzenie postępowania egzekucyjnego pod sygn. KM 2145/14 było skutkiem prowadzenia postępowania według wskazanych przez wierzyciela sposobów, które nie wyczerpują wszystkich posiadanych składników majątkowych przez dłużną spółkę. Egzekucja z majątku dłużnej spółki nie jest bezskuteczna, gdyż postępowania egzekucyjne są prowadzone z wniosku innych wierzycieli oraz przez innego komornika - Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym (...)w K. M. D.. W trakcie egzekucji doszło do licytacji dwóch żurawi. Do podziału pozostała suma uzyskana z egzekucji ruchomości na kwotę ok. 143.000 zł - plan podziału został zaskarżony i suma nie została wierzycielom wypłacona. Ponadto w toku jest prowadzona egzekucja z dwóch nieruchomości, które zostały oszacowane na kwotę ok. 710.000 zł oraz z wierzytelności dłużnej spółki w wysokości ok. 155.000 zł. Nadto podniósł, że w dniu 4 listopada 2015 r. Sąd Rejonowy (...)w K. Wydział VIII Gospodarczy ds. upadłościowych i naprawczych wydał postanowienie pod sygn.. akt VIII GU 272/15, mocą którego ogłosił upadłość likwidacyjną dłużnej spółki, czego konsekwencją było wszczęcie postępowania upadłościowego przez ten sąd pod sygn. VIII GUp 112/15. Zdaniem skarżącego okoliczność ogłoszenia upadłości likwidacyjnej świadczy o tym, że dłużna spółka ma określony majątek, który pozwala co najmniej na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego (wnioskowanie z art. 13 ust. 1 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze).

Uczestnik J. B. zaskarżył powyższe postanowienie w części w jakiej Sąd nadał klauzulę wykonalności przeciwko niemu.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania: art. 130 2 par 1 k.p.c. w zw. z art. 778 1 k.p.c. w zw. z art. 13 par 2 k.p.c. w zw. z art. 71 pkt 4 u k.s.c. poprzez rozpoznanie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, mimo niewniesienia przez pełnomocnika wnioskodawcy będącego radcą prawnym opłaty stałej od wniosku, co powinno skutkować zwrotem wniosku bez wezwania do uiszczenia opłaty;
2. naruszenie przepisów postępowania – art. 778 1 w zw. z art. 786 par 1 k.p.c. poprzez nadanie klauzuli wykonalności mimo niewykazania bezskuteczności egzekucji przeciwko spółce oraz niewykazania, że egzekucja będzie bezskuteczna, wobec posiadania przez spółkę majątku wystarczającego na zaspokojenie dochodzonych roszczeń oraz prowadzenie skutecznego postępowania egzekucyjnego przez innego komornika
3. naruszenie art. 31 par 1 k.s.h. poprzez umożliwienie wnioskodawcy prowadzenie egzekucji z majątku wspólnika, mimo niespełnienia przesłanki bezskuteczności egzekucji z majątku spółki.

W konkluzji wniósł o zwrócenie wniosku ewentualnie o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uchylenie zaskarżonego postanowienia w zaskarżonym zakresie oraz zasądzenie kosztów postępowania.

W odpowiedzi na zażalenie wnioskodawca wniósł o oddalenie zażaleń i zasądzenie od uczestników na swoją rzecz kosztów postępowania zażaleniowego. Przyznał fakt, że w dniu 4 listopada 2015 r. Sąd Rejonowy (...)w K. wydał postanowienie o ogłoszeniu upadłości likwidacyjnej Firmy (...)spółki jawnej w K.. Wskazał jednak, że z tego względu iluzoryczne jest uzyskanie kwot z tytułu planu podziału sprzedaży żurawi. Zdaniem wnioskodawcy przeprowadzenie w niniejszej sprawie dowodów z odpisu wniosku o ogłoszenie upadłości oraz spisu inwentarza dłużnej spółki na okoliczność majątku wchodzącego w skład masy upadłości spółki jest niecelowe, doprowadziłoby jedynie do przewłoki w postępowaniu klauzulowym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenia zasługiwały na uwzględnienie, łącznie prowadząc do zmiany zaskarżonego postanowienia i oddalenia w całości wniosku o nadanie klauzuli wykonalności w trybie art. 778¹ k.p.c.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko skarżących, o braku podstaw do nadania przeciwko nim jako byłym wspólnikom spółki jawnej, klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu wystawionemu przeciwko spółce w trybie art. 778¹ k.p.c.

Zakres kognicji Sądu w postępowaniu zainicjowanym wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko wspólnikom spółki jawnej w trybie art. 778¹ k.p.c. jest ograniczony do ustalenia: 1/ istnienia tytułu egzekucyjnego przeciwko spółce jawnej, 2/ czy uczestnicy tego postępowania są wspólnikami tej spółki oraz 3/ czy egzekucja wobec spółki okazała się bezskuteczna lub czy oczywiste jest, że egzekucja ta będzie bezskuteczna.

Przepis art. 778¹ k.p.c. nie jest regulacją samodzielną i pozostaje w związku z przepisami prawa materialnego normującymi odpowiedzialność wspólników spółek osobowych za zobowiązania spółki, w tym wypadku odnośnie wspólników spółki jawnej (art. 22 § 2 k.s.h.). Charakter tej odpowiedzialności został natomiast doprecyzowany w art. 31 §1 k.s.h. Z powyższego wynika, że jest to odpowiedzialność solidarna z pozostałymi wspólnikami oraz ze spółką, ale jest to jednocześnie odpowiedzialność subsydiarna względem spółki, która według art. 31 § 1 k.s.h. polega na tym, że wierzyciel spółki może prowadzić egzekucję z majątku wspólnika dopiero w przypadku, gdy egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna.

Zwrot „egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna” należy interpretować podobnie jak na tle art. 299 k.s.h. (art. 298 k.h.), co oznacza, że aktualny pozostaje dorobek piśmiennictwa i judykatury (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2003r., V CKN 416/01, OSNC 2004, nr 7–8, poz. 129), dotyczący wykładni tego

przepisu. Jako reprezentatywne wskazać należy stanowisko, że nie jest konieczne uprzednie wszczęcie egzekucji przeciwko spółce, lecz wystarcza wykazanie, że spółka nie ma żadnego majątku, z którego wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie swojej należności.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego istotnym dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy wпадkowej jest ustalenie, czy wnioskodawca zdołał wykazać bezskuteczność egzekucji prowadzonej z majątku dłużnej spółki. Wykazanie bezskuteczności egzekucji nie ogranicza się do możliwości przedstawienia postanowienia komornika o umorzeniu egzekucji z powodu jej bezskuteczności. Przesłanką uzyskania klauzuli wykonalności na podstawie przepisu art. 778 1 k.p.c. jest wykazanie bezskuteczności egzekucji w stosunku do obowiązanej spółki. Ciężar wykazania teje okoliczności spoczywa na wierzycielu. Dowodem takim może być postanowienie komornika wydane w trybie art. 824 k.p.c. czy też inny dokument urzędowy bądź prywatny. Z treści samego art. 778^{((1))} k.p.c. nie wynikają bowiem ograniczenia w tym zakresie. W orzecznictwie oraz piśmiennictwie ugruntowany jest pogląd, że oprócz postanowienia komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z powodu bezskuteczności egzekucji, dowodami tymi mogą być w szczególności: postanowienie o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości czy umorzeniu postępowania upadłościowego z tego powodu, że majątek dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania, niewyjawienie majątku spółki w trybie art. 913 i nast. k.p.c. przed wszczęciem egzekucji lub w toku egzekucji prowadzonej przeciwko spółce, bilans spółki wskazujący na to, że majątek spółki nie wystarcza na pokrycie wierzytelności przysługującej wierzycielowi, a także wszelkie inne dowody wskazujące, że w danej sytuacji nie jest realne uzyskanie zaspokojenia przez wierzyciela z pozostałego jeszcze majątku spółki (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2003 r., V CKN 416/01, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 129 – na gruncie art. 299 k.s.h. Treść przedłożonego wraz z wnioskiem postanowienia Komornika sądowego D. U. z dnia 16 kwietnia 2015 r. sygn. akt KM 2145/14 nie pozwala przyjąć, iż jest oczywistym, że egzekucja względem spółki jest bezskuteczna, a to w świetle nowych dowodów ujawnionych w toku postępowania odwoławczego. Skarżący w niniejszej sprawie powołują się na sprzeczność informacji komornika D. U. w postanowieniu wydanym o bezskuteczności egzekucji z informacjami o dokonanej przez innego komornika M. D. licytacji dwóch żurawi należących do dłużnej spółki i o tym, że do podziału pozostała suma uzyskana z egzekucji ruchomości na kwotę ok. 143.000 zł. Ponadto skarżący wskazali, że w toku jest prowadzona egzekucja z dwóch nieruchomości, które zostały oszacowane na kwotę ok. 710.000 zł oraz z wierzytelności dłużnej spółki w wysokości ok. 155.000 zł. Dodatkowo że w dniu 4 listopada 2015 r. Sąd Rejonowy (...)w K.Wydział VIII Gospodarczy ds. upadłościowych i naprawczych wydał postanowienie pod sygn.. akt VIII GU 272/15, mocą którego ogłosił upadłość likwidacyjną dłużnej spółki, czego konsekwencją było wszczęcie postępowania upadłościowego przez ten sąd pod sygn. VIII GUp 112/15. Te informacje powodują, że mamy do czynienia z odmienną sytuacją prawną dłużnej spółki, aniżeli na etapie postępowania przed sądem pierwszej instancji. Zaoferowany przez wnioskodawcę materiał dowodowy we wniosku w postaci postanowieniu o umorzeniu postępowania egzekucyjnego był wystarczający dla przyjęcia na etapie postępowania przed sądem pierwszej instancji, że egzekucja wobec dłużnej spółki jest bezskuteczna, a to wobec braku jakiegokolwiek majątku, natomiast zgromadzony w postępowaniu odwoławczym materiał dowodowy prowadzi do odmiennego wniosku. Prowadzenie przez innego komornika postępowania egzekucyjnego z ruchomości w postaci żurawi, ogłoszenie licytacji, sporządzenie planu podziału sumy uzyskanej z licytacji oraz ogłoszenie upadłości likwidacyjnej dłużnej spółki oznacza, że nie jest przesądzone, że zachodzi przesłanka bezskuteczności egzekucji lub, że oczywistym jest, iż prowadzona przeciwko dłużnikowi egzekucja będzie bezskuteczna. Ma rację skarżący podnosząc, że ogłoszenie upadłości zachodzi w przypadku, gdy majątek dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania, oraz gdy Sąd stwierdzi, że majątek dłużnika jest obciążony hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym lub hipoteką morską w takim stopniu, że pozostały majątek nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania, a także wydania przez sąd postanowienie o umorzeniu postępowania upadłościowego na podstawie art. 361 pkt. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego. Nadto warto zauważyć, że jeśli traktować wszczęte postępowanie upadłościowe, jako szczególną postać postępowania egzekucyjnego, a tak można powiedzieć o postaci likwidacyjnej tego postępowania, wnioskodawca winien był wykazać wszelkimi dostępnymi mu środkami dowodowymi, iż „jest oczywiste, że egzekucja ta będzie bezskuteczna”. Przedstawienie przez skarżących dowodów potwierdzających fakt posiadania przez dłużną spółkę majątku oraz brak informacji o aktualnym przebiegu postępowania upadłościowego, a w szczególności o stopniu, w jakim istnieje możliwość uzyskania zaspokojenia roszczeń wnioskodawcy powoduje, że nie sposób

uwzględnić wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko byłym wspólnikom spółki jawnej. Dodatkowo wskazać należy, że celem postępowania upadłościowego jest równomierne zaspokojenie wierzycieli. Zatem skoro Sąd uwzględnił wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnej spółki, to uznał, że są widoki na to, że postępowanie upadłościowe może doprowadzić do uzyskania majątku potrzebnego nie tylko do pokrycia kosztów tego postępowania, lecz także na zaspokojenie wierzycieli. W tym kontekście Sąd Apelacyjny zauważył, że wnioskodawca w odpowiedzi na zażalenie uczestnika S. S. (1) podał, że przeprowadzenie w niniejszej sprawie dowodów z odpisu wniosku o ogłoszenie upadłości oraz spisu inwentarza dłużnej spółki na okoliczność majątku wchodzącego w skład masy upadłości spółki jest niecelowe, doprowadziłoby jedynie do przewłoki w postępowaniu klauzulowym. Nie podniósł jednak, że wszczęte postępowanie upadłościowe nie będzie dla niej satysfakcjonujące.

Taki stan rzeczy uprawnia do stwierdzenia, że wierzyciel nie wykazał w ramach niniejszego postępowania klauzulowego, że egzekucja z majątku dłużnika okaże się bezskuteczna, co biorąc pod uwagę subsydiarny charakter odpowiedzialności uzasadniało zmianę zaskarżonego postanowienia o oddaleniu wniosku o nadanie klauzuli wykonalności s przeciwko żalącym się uczestnikom.

W związku z powyższym Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżone postanowienie, o czym orzekł jak w punkcie 1 sentencji na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono w punkcie 2 sentencji na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz § 10 pkt 13 w zw. z § 12 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. j. Dz.U. z 2013 r. poz. 490). W skład kosztów postępowania zażaleniowego wchodzi: w przypadku uczestnika S. S. (1) opłata od zażalenia w kwocie 30 zł, natomiast w przypadku uczestnika J. B. opłata od zażalenia w kwocie 30 zł, wynagrodzenie jego pełnomocnika - radcy prawnego w kwocie 120 zł oraz wydatek w postaci opłaty skarbowej dokumentu pełnomocnictwa procesowego w kwocie 17 zł.

SSA Robert Jurga SSA Jan Kremer SSO Edward Panek